

AKTUALNOST BL. IVANA MERZA ZA MLADEŽ DANAŠNJICE

Ime Ivana Merza – program života i djelovanja mladog katolika

BOŽIDAR NAGY

Filozofski fakultet Družbe Isusove
Jordanovac 110, p.p. 169, 10000 ZAGREB

Primljeno:
16. 2. 2008.

Pregledni
rad

UDK
235.3 Merz, I.

Sažetak

»Ime Ivana Merza značilo je za čitav jedan naraštaj mladih katolika program života i djelovanja. Ono to mora biti i danas!« To su riječi što ih je izrekao papa Ivan Pavao Drugi na beatifikaciji bl. Ivana Merza u Banjoj Luci 22. lipnja 2003. Polazeći od tih papinih riječi, autor u članku analizira na koji način ostvariti tu papinu ideju, kako mladima današnjice približiti lik, djelo i poruku bl. Ivana. Poučen osobnim iskustvom u radu s mladima, autor ističe uspjeh što ga je u svome životu na raznim područjima postigao i ostvario bl. Ivan, a po čemu taj blaženik može zainteresirati mladoga čovjeka. Ukratko se prikazuje bl. Ivan i njegov život u pogledu životnog uspjeha. O temi »uspjeha« u životu bl. Ivana govorio je i papa Ivan Pavao Drugi u svojoj propovijedi na misi povodom beatifikacije istaknuvši da je najveći njegov uspjeh bio ostvarenje svetosti i kršćanskih vrlina. U članku se nadalje spominje i priznanje koje je papa Benedikt XVI dao hrvatskom blaženiku Ivanu Merzu uvrstivši ga među 18 najvećih svetica u povijesti Crkve koji su se istaknuli u štovanju euharistije. Članak završava tvrdnjom da se duhovna veličina i ljepota duše bl. Ivana može najbolje upoznati čitanjem njegovih tekstova, posebice njegovog dnevnika, u kojem mladi čovjek može naći puno toga korisnog i ohrabrujućeg za svoj duhovni život.

Ključne riječi: papa, beatifikacija, program života i rada, uspjeh, štovatelj euharistija, svetost, kršćanske vrline, svjedok, zaštitnik, suputnik, uzor, mladi, put, dnevnik

Prije pet godina, u lipnju 2003, nakon Trećega pastoralnog pohoda Hrvatskoj papa Ivan Pavao Drugi drugi put je pohodio Bosnu i Hercegovinu. Posjet je trajao samo jedan dan: papa je došao u Banju Luku 22. lipnja 2003. i tom je prigodom na svečanom euharistijskom slavlju proglasio blaženim prvoga laika Crkve u Hrvata, apostola hrvatske mladeži, mladoga profesora Ivana Merza, koji je rođen u Banjoj Luci 1896. a umro u Zagrebu 1928. Bea-

tifikacija Ivana Merza bila je i glavni razlog papina jednodnevnog boravka u Banjoj Luci.

Važne pojedinosti s beatifikacije Ivana Merza

U uvodnom govoru na početku svečanosti beatifikacije Sveti je Otac među ostalim rekao: »Ivana Merza želim vam dati kao **svjedoka** Kristova i **zaštitnika**, ali istodobno i vašeg **suputnika** na putu u

životu... On će od danas biti **uzor** mladeži, **primjer** vjericima svjetovnjacima.«

Zanimljivo je da kod prethodnih beatifikacija, bl. Alojzija Stepinca i bl. Marije Petković, Sveti Otac nije načinio nikakav uvod u kojem bi već na početku spomenuo vrline novih blaženika. U Ivanovu slučaju to je učinio veoma opširno dajući već prije samoga čina beatifikacije pet značajnih i programatskih naziva budućem blaženiku.

Našu pozornost međutim ovoga časa posebno privlači jedna veoma važna i aktualna misao iz papine propovijedi na beatifikaciji, koja glasi:

»Ime Ivana Merza za čitav je jedan naraštaj mladih katolika značilo **program života i djelovanja**. Ono to mora biti i danas!«

Papa Benedikt XVI: ново priznanje svetosti i duhovne veličine bl. Ivana

Četiri godine nakon beatifikacije bl. Ivan Merz doživio je još jedno veliko priznanje svoje svetosti. Papa Benedikt XVI je u zaključku svoje pobudnice »Sacramentum caritatis« objavljene u proljeće 2007, u broju 94, uvrstio bl. Ivana Merza kao jedinog Hrvata među 18 najvećih svetaca Crkve koji su se posebno istaknuli u štovanju euharistije. Tako se naš bl. Ivan našao u izabranom i časnom društvu zajedno sa sv. Augustinom, sv. Benediktom, sv. Franjom, sv. Katarinom Sijenskom, sv. Malom Terezijom i ostalim velikanima duha. Moglo bi se reći da je to jedan oblik proglašenja svetim i prije službene kanonizacije. To je veliko priznanje njegove svetosti, veliko priznanje Crkvi u Hrvata da ima koga predstaviti stranom svijetu kao svoga duhovnog velikana, ali je to i dodatni poticaj i ohrabrenje, usuđujem se reći i jedna vrst posredne opomene nama,

njegovim sunarodnjacima, da si posvijestimo kakvu duhovnu veličinu imamo u našem narodu i u našoj Crkvi. Ujedno je to i poziv za njegovo upoznavanje, poticaj da poslušamo poruku koju nam Bog preko njega upućuje. A ona je mnogostruka. Toliko toga poučnoga ima u životu ovoga mladoga laika koji je sam, bez ikakve potpore službenih struktura, ostajući u svijetu da vrši svjetovno zanimanje, odazivajući se jedino Božjoj milosti koja ga je iznutra i potom preko Crkve vodila i rasvjetljavala, izrastao u pravoga duhovnog gorostasa.

Program života i djelovanja

Imajući u vidu publiku kojoj se obraća ovaj časopis sa svojim vrijednim prilozima, a to su u prvom redu vjeroučitelji, važno se je ovoga časa zaustaviti, prokomentirati i izvući konkretne pouke i zaključke iz riječi Pape Ivana Pavla Drugog, izrečenih u propovijedi prigodom beatifikacije, kako je *ime Ivana Merza bilo, a treba i danas biti program života i rada za mlade katolike*. Ove riječi u izvjesnom smislu sažimlju cijeli život bl. Ivana i njegovu poruku našem vremenu, pogotovo mladima.

Prisjetimo se ovom zgodom i činjenice da prva biografija bl. Ivana Merza na talijanskom jeziku, objavljena u Vatikanu po papinoj želji odmah nakon njegove beatifikacije, nosi naslov »Ivan Merz – program života i katoličkog djelovanja za mlade današnjice«. Napisao ju je vatikanski novinar Giampaolo Mattei, a objavio vatikanski dnevnik »L'Osservatore Romano« u nizu svojih posebnih izdanja.¹

Papine riječi »to treba biti i danas« izrečene u nastavku rečenice, tj. da djelo bl.

¹ G. MATTEI: *Ivan Merz, un programma di vita e di azione cattolica per i giovani di oggi*, Monografie, Quaderni de »L'Osservatore Romano«, Collana diretta da Mario Agnes, No. 66, Città del Vaticano, 2003, 102 str.

Ivana treba biti program života i rada *današnje mladeži*, poseban su izazov za svakog vjeroučitelja. To znači da bismo kao vjeroučitelji, kao i svi oni koji pastoralno rade s mladima, koji im prenose sadržaje vjere, koji ih odgajaju i formiraju, trebali najprije razmisliti, a potom i zajednički razmotriti kako bl. Ivana Merza i njegovu poruku predstaviti današnjem mladom čovjeku.

Uspjeh bl. Ivana Merza u životu i djelovanju

Ovdje ću izložiti najprije jedno svoje osobno iskustvo u radu s mladima koje mi je veoma koristilo u tome da sam im kasnije lakše mogao predstaviti i približiti bl. Ivana, te ih zainteresirati za njegov život i djelo.

U susretima s mladima često sam im znao postaviti pitanje što žele u životu postići, ostvariti. Odgovori su bili različiti, ali su se svi oni složili da se njihovi odgovori mogu svesti na jednu jedinu riječ, inače čarobnog prizvuka u suvremenom društvu. A ta čarobna riječ jest: uspjeh. Uspjeti u životu, u poslu, karijeri zapravo želi svatko, a pogotovo mlad čovjek koji stoji na početku života, pun snova i želja.

Kada se ta »čarobna« riječ primijeni na našega bl. Ivana Merza, možemo s iznenađenjem ustvrditi kako je bl. Ivan već u zemaljskom životu ostvario brojne uspjehe. Niti papi Ivanu Pavlu Drugom na beatifikaciji bl. Ivana nije promaknula ta činjenica iz života bl. Ivana, pa ju je spomenuo u svojoj propovijedi. Evo papinih riječi:

»Ivan Merz je bio izuzetan mladić, koji je znao proširiti vlastite bogate prirodne darove, pa je postigao mnoge ljudske uspjehe. O njegovu se životu tako može govoriti kao o uspješnom životu. Međutim, nije to razlog zbog kojega je njegovo ime danas unijeto u popis blaženih. Ono zbog

čega je on danas pribrojen zboru blaženika jest njegov uspjeh pred Bogom. Velika je, naime, čeznja cijeloga njegova života bila 'nikada ne zaboraviti Boga i stalno željeti biti s Njim sjedinjen'. U svemu što je radio tražio je 'ono najizvrsnije, spoznaju Isusa Krista', te je dopustio da ga On 'zahvati' (*usp. Fil 3,8.12*).²

Nakon ovih papinih riječi, pogledajmo izbližega najprije njegove zemaljske uspjehe: maturirao je 1914. godine sa 17,5 godina s odličnim uspjehom (roditelji su ga dali u školu godinu dana ranije). Završio je fakultet premda je tijekom studija tri godine »izgubio« na bojištu u Prvome svjetskom ratu. Nakon završetka studija u Parizu (1922), uspio je (1923) u 27. godini doktorirati na Zagrebačkom sveučilištu iz francuske književnosti. Nakon toga privatno je studirao kršćansku filozofiju i teologiju dvije godine. Ono što posebno iznenađuje i doima se, posebice mladog čovjeka, jest činjenica da je u svom kratkom životu (umro je 10. svibnja 1928. u 32. godini!) uspio naučiti deset jezika i osposobiti se čak za četiri zanimanja kojima je mogao zasluživati svoj svagdanji kruh. Bio je profesor, časnik i književnik, a imao je i znanje i vrline svećenika (premda nije bio zaređen). Nadalje, uspio je napisati mnoštvo raznih spisa, od kojih je objavljeno tek manje od polovine. Njegova sabrana djela, koja su počela izlaziti tiskom, sadržavat će oko deset svezaka! Razvio je veliku i uspješnu aktivnost na polju odgoja katoličke mladeži u katoličkim organizacijama. Jedan mladi život, ljudski govoreći, potpuno je uspio!

No ono zbog čega se njegov spomen sačuvao, zbog čega o njemu govorimo i pišemo u našoj vjerničkoj javnosti, ali i

² IVAN PAVAO DRUGI, *Propovijed na misi beatifikacije Ivana Merza u Banjoj Luci 22. lipnja 2003.*, u: »L'Osservatore Romano« 23. VI. 2003.

izvan nje, jest uspjeh koji je ostvario pred Bogom i kršćanskom zajednicom: herojski je postigao i živio kršćanske vrline te ostvario svetost života. Taj njegov kršćanski uspjeh, koji traje vječno i na ovom i na drugom svijetu, Crkva je svečano priznala njegovom beatifikacijom! Put kojim je išao bl. Ivan Merz i koji je pokazivao drugima bit će uvijek aktualan jer je to put uspona prema Bogu i put ostvarenja kršćanske svetosti.

Nakon smrti bl. Ivana Merza, mladi članovi Orlovske organizacije, u koju je bl. Ivan ugradio sav svoj apostolski elan i rad, donijeli su mu na grob vijenac s natpisom: HVALA TI, ORLE KRISTOV, ŠTO SINAM POKAZAO PUT K SUNCU.³

U tom natpisu kratko je i jasno izraženo poslanje i poruka bl. Ivana: on je, poput svoga nebeskog zaštitnika sv. Ivana Krstitelja⁴, pokazivao put k Isusu, koji je pravo svjetlo i Sunce našega života.

Kako mladima današnjice približiti lik bl. Ivana Merza

Ostaje sada da razmotrimo na koji način današnjim mladima predstaviti put kojim je išao bl. Ivan i na kojem su ga nakon njegove smrti slijedili toliko mladi, sljedbenici njegovih ideala, uvjerenja i uspona prema Bogu.

O tome ćemo opširnije govoriti u jednom od naših sljedećih nastavaka budući da je ovo tek prvi u nizu članaka o bl. Ivanu Merzu, koji će u ovome časopisu biti objavljeni tijekom ove godine. Stoga, prije nego u našim sljedećim nastavcima detaljnije opišemo i obrazložimo »put« bl. Ivana kojim je on hodio i koji je pokazao drugima, a želimo li da ga mladi današnjice upoznaju i po mogućnosti njime idu, valja ih uvjeriti da se »svladaju«, »prisile« da pročitaju nešto o bl. Ivanu, pogotovo tekstove iz njegova dnevnika. Jer uzalud

ćemo im kao vjeroučitelji lijepim riječima opisivati život i djelo bl. Ivana ako se mladi sami u to ne uvjere. A mogu se uvjeriti tek kad nešto o njemu pročitaju.

Ponovno bih želio opisati jedno svoje iskustvo: dok sam još predavao vjeronauk u srednjoj školi, svojim sam vjeroučenicima kao obaveznu lektiru iz vjeronauka dao pročitati malu biografiju bl. Ivana od pedesetak stranica džepnog formata.⁵ Tražio sam potom da, nakon što pročitaju knjižicu, napišu nešto o tome kako su doživjeli lik bl. Ivana. Dakle, naglasak je bio na njihovom osobnom mišljenju i iskustvu susreta s tim mladim čovjekom kroz čitanje njegove biografije i posebice njegovih dnevnčkih zapisa koji su navedeni u biografiji. Rezultat je bio iznenađujući. Kad su se mladi »prisilili« osobno pročitati nešto o bl. Ivanu, silno ih se dojmila ljepota njegove duše, te novih spoznaja i obzorja što im ih je on svojim likom i životom otvorio. Najljepše njihove izjave i mišljenja možete i sami pogledati na web stranici bl. Ivana, jer smo smatrali veoma korisnim da misli tih mladih o tome kako su doživjeli bl. Ivana budu dostupne cijeloj javnosti.⁶

³ Vrpca s ovim natpisom sačuvana je sve do danas. Čuva se u Muzeju bl. Ivana Merza, Ksaverska cesta 10b, Zagreb. Od brojnih vrpca s natpisima na mnogim vijencima koji su bili postavljeni na grob bl. Ivana, njegov je otac sačuvao upravo ovu.

⁴ Bl. Ivan Merz dobio je ime po sv. Ivanu Krstitelju i na njegov blagdan, 24. lipnja, slavio je svoj imendan. Ali i život mu je bio sličan onomu sv. Ivana Krstitelja: bio je veliki pokornik, često je postio, odricao se, ali najvažnije je da je u svome vremenu stvarno bio »prorok« Božji. Tako su ga nazvali o 10. obljetnici njegove smrti. Članak pod naslovom »Dr. Ivan Merz – prorok Božji« objavio je u »Nedjelji« 1938. godine dr. Ivo Protulipac, njegov najbliži suradnik u radu s mladima u Orlovske organizaciji.

⁵ Usp. B. NAGY, *Ivan Merz – istaknuti laik u svjedočenju evanđelja*, Zagreb, 1995, 56 str.

⁶ www.ivanmerz.hr, direktorij: Mladi o bl. Ivanu Merzu

Uspijemo li dakle potaknuti i privoljeti mladog čovjeka da se »svlada« pa da se, u ovo doba slike, filma, kompjutera, interneta i gomile informacija kojima je sa svih strana bombardiran, uspije malo sabrati, povući u tišinu, te pročitati nešto o bl. Ivanu, posebice tekstove iz njegova dnevnika koji su im sigurno najbliži, mislim da smo već obavili dobar dio posla u približavanju i upoznavanju svetačkog lika

bl. Ivana. A poziv i poticaj da se ide njegovim putem logički slijedi iz toga prvog susreta s blaženikom i doživljaja svijeta njegovih ideja, misli i uvjerenja.

Na kraju ponovimo da postoji i web stranica bl. Ivana Merza na kojoj zainteresirani mogu naći brojne tekstove bl. Ivana Merza kao i mnoštvo tekstova i cijele knjige koji su o blaženiku dosad objavljeni. Adresa je: www.ivanmerz.hr